

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Josefa Tomeše.....

konané dne ..24. 6. 2013.....

téma práce: „Česká strana státoprávně pokroková (1908–1918)“

přítomní (dle prezenční listiny): Milan Hlavačka, Robert Kvaček, Martin Kučera, Karel Novotný, Magdaléna Pokorná, Jan Galandauer; omluveni Luboš Velek a Jiří Malíř

Předseda komise prof. Milan Hlavačka zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta.

Školitel prof. Robert Kvaček představil doktoranda a seznámil komisi s uchazečem a jeho disertační prací.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací. Přiblížil politický i osobnostní profil České strany státoprávně pokrokové a nastínil její roli na české politické scéně na počátku dvacátého století, zvláště v letech 1908–1914. Upozornil, že strana svým působením do značné míry určila směřování českého nacionalismu i v dalších letech, zároveň však byla sama determinována předchozím vývojem, zvláště dědictvím tzv. pokrokového hnutí, na něž navazovala. Vyzdvihl dále mimořádnou úlohu mezinárodně politické dimenze, která výrazně ovlivňovala stranickou politiku. Zmínil především program samostatného českého státu v rámci monarchie, v roce 1914 i mimo tento rámec (tzv. Manifest k Evropě). Právě v předvečer války vystoupila do popředí snaha ovlivnit i mocnosti Dohody, které stály na opačné straně fronty proti Ústředním mocnostem, tedy i Rakousku-Uhersku. Blíže popsal též problematiku programově pěstovaného českého nacionalismu a představil hlavní osobnosti strany, mezi nimi zvláště osobitého novináře a publicistu Lva Borského. Dále se zastavil u osobnosti básníka Viktora Dyka a jeho uměleckého a publicistického působení. Zdůraznil mimořádnou roli výrazných osobností spjatých s politikou a veřejným působením státoprávně pokrokové strany. Na závěr se zastavil u specifického charakteru doby těsně před vypuknutím světové války, mnohými vnímané a procíťované jako jisté „ticho před bouří“, která se též výrazně promítala do mluvy článků, komentářů a úvah na stránkách stranických časopisů a dalších tiskovin.

Poté oponenti – doc. Jan Galandauer a doc. Martin Kučera – přednesli závěry svých posudků. Práci hodnotili jako vynikající, ve všech směrech plně vyhovující nárokům kladeným na disertační práce. Vyzdvihli zároveň vysokou stylistickou úroveň předložené práce i kultivovanost a objektivnost, s níž se autor vyrovnal s nejednoznačným hodnocením politiky strany a některých jejích osobností. Doc. Galandauer pouze připomenul osobnost Aloise Hajna, která by podle jeho názoru měla dostat v práci větší místo.

Kandidát Josef Tomeš poděkoval oponentům za jejich hodnocení. Na poznámku doc. Galandauera upozornil, že v práci je v poznámce podán stručný biogram Aloise Hajna, který zachycuje jeho politické působení jak ve sledovaném období, tak i jeho kariéru po vzniku samostatného Československa. Upozornil též na obsáhlý rukopis Aloise Hajna uložený v Archivu Ústavu T. G. Masaryka, který přináší dosud neznámé skutečnosti. Poděkoval dále za podnět rozvést rozdílný politický i osobnostní vývoj bratrů Hajnových (Antonína a Aloise) a vyjádřil záměr práci rozšířit a doplnit též o další dílčí prameny a připravit ji k vydání.

Oponenti se vyjadřují k vystoupení kandidáta. Docent Galandauer plně souhlasil s doplněním kandidáta a uvítal zmapování rozdílných osudů bratrů Hajnových, zajímavě dokumentující nejen jejich osobní osudy, ale též další vývoj českého a později československého politického života. Docent Kučera neměl k vystoupení kandidáta připomínky a znovu ocenil připravenost, s níž autor přistoupil ke zpracování tématu.

Diskuse:

Prof. Kvaček se zastavil u poměru státoprávních pokrokářů k T. G. Masarykovi před válkou i po ní a i na základě osobních zkušeností dokladoval tento specifický vztah na historiku Jaroslavu Werstadtovi. Dále připomněl situaci těsně před vypuknutím první světové války, kdy nikdo, včetně tzv. „radikálních nacionalistů“, ve skutečnosti nevěřil ve vznik války, rozhodně ne takového konfliktu, který nastal. Připomněl např. v této korespondenci T. G. Masaryka s novinářem Bedřichem Hlaváčem. Doc. Novotný dále vzpomněl i na rozpory, které panovaly mezi Jaroslavem Werstadtem a Lvem Borským. Josef Tomeš se v odpovědi vrátil ke složité osobnosti Lva Borského, jeho působení v předvečer války a upřesnil Borského vztah nejen k Masarykovi, ale i k dalším českým politikům.

Doc. Galandauer znovu zmínil radikální názory Lva Borského představující zvláštní směsici militarismu a nacionalismu. Prof. Kvaček též v této souvislosti upozornil na problém

antisemitismu. Josef Tomeš souhlasil s vyjádřenými podněty a rozvedl publicistické působení Lva Borského a jeho teorie. Připomněl také jeho další životní osudy a tragický konec, kdy byl z rasových důvodů vězněn a v říjnu 1944 byl odtransportován do koncentračního tábora v Osvětimi, kde zahynul.

Doc. Novotný vznesl na kandidáta dotaz na stranickou strukturu a především na počet členů České strany státoprávně pokrokové. Josef Tomeš upřesnil fungování strany a uvedl, že z dochovaných materiálů není přesný počet členů strany znám. Je však doložitelné, že stranu ve volbách podpořilo zhruba 18 000 voličů.

Prof. Hlavačka upozornil na stranický časopis Samostatnost a zvláště jeho tématické přílohy, které jsou dnes cenným svědectvím např. o stavu obecní samosprávy v Čechách před první světovou válkou. Josef Tomeš se podrobně zastavil u struktury stranického tisku a zmínil nejen obsahovou úroveň Samostatnosti a dalších časopisů, ale též např. jejich grafickou úpravu, která byla na svou dobu velmi moderní. Provedl též stručné srovnání s periodiky ostatních stran a připomněl výrazné žurnalistické osobnosti té doby.

Poté předseda komise prof. Hlavačka uzavřel diskusi a bylo přistoupeno k tajnému hlasování.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování: Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: jméno + podpis

Richard Vašek

Podpis předsedy komise: